

UNIVERZITA KARLOVA

Filozofická fakulta

Zápis o obhajobě disertační práce

Akademický rok: 2019/2020

Jméno a příjmení studenta:	Mgr. Vojtěch Bažant		
Identifikační číslo studenta:	51942753		
Typ studijního programu:	doktorský		
Studijní program:	Historické vědy		
Studijní obor:	České dějiny		
Identifikační čísla studia:	380781		
Název práce:	Představy o počátcích národů v historické kultuře 14. a 15. století.		
Pracoviště práce:	Ústav českých dějin (21-UCD)		
Jazyk práce:	čeština		
Jazyk obhajoby:	čeština		
Školitel:	prof. PhDr. Martin Nejedlý, Dr.		
Oponent(i):	prof. PhDr. Marie Bláhová, DrSc. doc. Mgr. Antonín Kalous, Ph.D.		
Datum obhajoby:	25.06.2020	Místo obhajoby:	Praha
Hlasování komise:	prospěl/a: 7	neprospěl/a: 0	
Průběh obhajoby:	<p>Předsedkyně komise, prof. Bobková, zahajuje a vítá u obhajoby přítomné. Všichni kromě oponenta doc. A. Kalouse (omluven) jsou přítomni, komise je usnášeníschopná. Prof. Nejedlý je vyzván k představení Mgr. Bažanta.</p> <p>Prof. Nejedlý, vedoucí práce, chválí úctyhodnou doktorandovu publikační činnost a vědecké aktivity (domácí i mezinárodní), zahr. pobyty. Oceňuje zájem o problematiku střv. národů, samostatný přístup, studium maďarštiny a cílevědomé zaměření na středoevropskou problematiku, studium velké množství literatury v maďarštině. Chválí i kvalitní a kultivované zpracování práce, průběžné konzultace při psaní se školitelem, kritický přístup a mnoho nových podnětů do bádání doporučuje práci k publikaci.</p> <p>Prof. Bobková informuje komisi o pracovních aktivitách Vojtěcha Bažanta v Centru medievistických studií i o jeho publikačních aktivitách, dodává, že doktorandské studium Mgr. Bažant dokončuje řádně po osmi letech. Vyzývá Mgr. Bažanta k představení práce a dalších perspektiv.</p> <p>Mgr. Bažant děkuje spolupracovnicím a spolupracovníkům z FF UK a CMS za pomoc a spolupráci při dosavadních publikacích. Představuje prameny dis. práce – texty ze 14. a 15. stol. Vysvětluje, že kroniky mu neslouží jako prameny zodpovídající externí otázky, zaměřuje se na texty jako literární artefakty, výzkum básnických figur a rovinu smyslu. V práci komparuje české a uherské historiografické texty – přiznává arbitrárnost výběru korpusů, jež nemá ambici středoevropské kompletnosti. V kronikách se zaměřuje na část origo gentis, jež bývají obvykle vnímány jako relikt archaických kultur; Mgr. Bažant k nim přistupuje jako k celku a</p>		

srovnává jejich jednotlivá pojetí.

Druhým akcentem práce jsou příběhy o pádu babylonské věže, třetím křest knížete (Bořivoj, sv. Štěpán). Zvl. první dvě témata bývají obvykle zanedbávána jako samozřejmost nepodstatná pro poznání raně středověkých dějin. V uherských kronikách zcela dominuje genealogické čtení tohoto příběhu, ve staročeských kronikách jsou přístupy pestřejší (exegeze morální, typologická); křest v narativě obvykle nefunguje jako dějinný zlom, ale jako prvek v kontinuálním vyprávění. V kronikách se opakuje prvek předurčení pohanů k christianizaci.

V disertační práci jsou zaznamenány dosud nepopsané objevy biblických citací např. v Dalimilově kronice. Funkce biblických citátů dosud nebyla vždy doceněna – jde o produktivní analýzu, jež se vztahuje k narativům jako celkům, nikoli k pouhé ilustraci dílčích pasáží.

Disertační práce sleduje i „lokální adaptace velkých kronik“ – slezské, spíšské, dalmatské – patrna je zejména průběžná provázanost zemských a lokálních dějin, konstrukce nových center, jež nereprodukuje ustálené narativy, ale aktualizují pro lokální prostředí. Narativy nebyly centrálně produkovány, vznikaly a byly upravovány na lokální úrovni. Mgr. Bažant zdůrazňuje rozlišení toho, co si autor o věci myslel, a co o věci chtěl říci.

Významným prvkem práce je pojmová analýza – uherští kronikáři pracovali s pojmem „Uhři“ konstruktivisticky, politicky atd. Poznatek je přínosný pro studium významu termínů „Češi“ a „Čechové“. Jednotné označení skupin nemusí znamenat heterogenní skupinu lidí, ale autorovu představu o této skupině.

Prof. Bobková děkuje a vyzývá prof. Bláhovou k představení oponentského posudku

Prof. Bláhová oceňuje uvedení uherské problematiky do povědomí české historiografie (srovnání považuje za přínosné), zdůrazňuje také přínos doktorandovy práce s rukopisy. Pozitivně hodnotí výklad a lit. úroveň práce i znalost pramenů.

Zdůrazňuje, že v žádném případě nejde o kompilaci, ale o výsledek původního výzkumu pramenů.

Oceňuje práci s biblickými citacemi, jež u národních kronik nebyly dosud dostatečně studovány, oceňuje i zjištění nových skutečností díky zhodnocení genderové perspektivy a korekci některých dosud tradovaných teorií o české středověké historiografii (zejm. Dalimilova kronika). Celkově konstatuje, že práce so odbornou i formální úrovní plně vyhovuje nárokům a doporučuje ji k obhajobě.

Prof. Bobková vyzývá doc. Dršku v zastoupení doc. Kalouse k představení druhého oponentského posudku.

Doc. Drška shrnuje oponentský posudek doc. Kalouse i jeho převážně kladné hodnocení práce. Zmiňuje, že rozdíl v přístupu Mgr. Bažanta k uherské a české historiografii je v práci dobře zdůvodněn – uherská historiografie je zpracována snad o něco vhodnějším způsobem než kapitola o historiografii české. Celkově konstatuje, že práce se odbornou i formální úrovní plně vyhovuje nárokům a doporučuje ji k obhajobě i k vydání s případnými kráceními textu.

Prof. Bobková oběma oponentům děkuje a shrnuje, že Mgr. Bažant by měl zodpovědět na otázky, jež jsou popsány v obou oponentských posudcích.

Mgr. Bažant děkuje za připomínky a opravy oběma oponentům, odpovídá na jejich otázky.

K třebíčské adaptaci Kosmovy kroniky odpovídá na otázku, zda jde o adaptaci z 15. století, či jde o rukopisný opis starší verze. Pro Mgr. Bažanta je zásadní rukopisné dochování a dobový kontext, kodex je

lokální adaptací jako celek. Vysvětluje podrobněji proměny a různé podoby motivu origo gentis v 15. století a zdůrazňuje vazbu uherských kronikářů na širší (zejm západoevropskou) historiografickou tradici.

Prof. Bláhová rozvíjí diskusi o uherské historiografii na rozhraní pozdního středověku a humanismu.

Mgr. Bažant odpovídá na otázky doc. Kalouse. Vysvětluje, proč se práce zaměřuje na středověké, nikoli humanistické dějepisce, zdůvodňuje analýzu Piccolominiho kroniky. Seznamuje komisi s přístupy současné maďarské historiografie a lingvistiky k tzv. sikulským runám i s aktuálními politickým interpretacemi Maďarska a maďarské identity, zejm. s podobami využívání středověké tradice.

Prof. Bobková zmiňuje, že politizující přístupy byly aktuální i ve středověku a v raném novověku. Zdůrazňuje roli objednavatelů textů v momentu vzniku vyprávění, zahajuje obecnou rozpravu.

Mgr. Bažant vysvětluje svůj přístup zaměřený na rovinu textu jako otevřeného díla, recepce a rukopisného kontextu.

Prof. Nejedlý děkuje oběma oponentům za rady a připomínky, rovněž text doporučuje k publikování. Ptá se, jaká další „národní historiografie“ by se k představenému korpusu mohla produktivně doplnit, aby bylo srovnání komplexnější.

Mgr. Bažant odpovídá, že by se nabízela zejm. historiografie polská, text by se poté ovšem musel přepracovat jako celek.

Mgr. Soukupová vstupuje do diskuse s otázkou, zda lze nějakým způsobem zkoumat čtenářskou kulturu a přístupy k dochovaným textům. Zdůrazňuje doklady o výběrovém čtení, listování atd., jež narušují představu díla fungujícího vždy jako celek.

Mgr. Bažant vysvětluje, že na danou otázku nelze odpovědět v úplnosti a jednotlivé doklady nejsou reprezentativní, proto je lépe se jím při celkovém hodnocení vyhnout.

Prof. Bláhová zmiňuje marginální poznámky a roli kopistů.

Prof. Beneš doplňuje, že tištěná literatura v raném novověku je z tohoto pohledu zkoumána se srovnatelnými obtížemi. Zdůrazňuje i roli orální kultury.

Prof. Bobková ilustruje problém konkrétním příkladem a potvrzuje, že mimořádné doklady existují, nejsou však reprezentativní. Následuje diskuse o slezském prostředí. Dr. Zilynská zmiňuje další příklady a ptá se Mgr. Bažanta, zda byl k problematice nalezen nový pramen. Mgr. Bažant odpovídá, že nikoli. Dr. Žůrek na otázky navazuje – jakým způsobem probíhají konstrukce slezské identity? Mgr. Bažant vysvětluje význam lokálních přepracování centrálních narativů – adaptace jsou obvykle komplexní a s funkčními motivy pracují průběžně. Prof. Bobková navazuje s dalšími podněty k dalšímu výzkumu problematiky.

Prof. Bobková uzavírá diskusi a zahajuje uzavřenou část.

Mgr. Bažant prospěl, hlasování jednomyslné.

Klasifikace obhajoby:	prospěl/a (P)	
Předseda komise:	prof. PhDr. Lenka Bobková, CSc.
Členové komise:	prof. PhDr. Zdeněk Beneš, CSc.
	prof. PhDr. Martin Nejedlý, Dr.
	PhDr. Eva Doležalová, Ph.D.
	PhDr. Blanka Zilynská, Ph.D.
	prof. PhDr. Marie Bláhová, DrSc.
	doc. PhDr. Václav Drška, Ph.D.